herpy

SCYNKI

Gidgee Skink

Egernia stokesii

Krępy, towarzyski scynk z kolczastym ogonem z półsuchych rejonów Australii. *Egernia stokesii* żyje w stałych grupach rodzinnych w szczelinach skalnych i dziuplastych pniach, rodzi żywe młode i potrafi zablokować kryjówkę kolczastym ogonem. Wymaga ciepła, UVB i terrarium z solidnymi konstrukcjami skalnymi.

Rodzina: Scincidae Dawna nazwa: *Silubosaurus stokesii*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**21-28 cm** długość całkowita z ogonem
Waga	**100-200 g**
Długość życia	**10-25 lat**
Aktywność	**Za dnia**
Tryb życia	**Nadrzewny i skalny**
Środowisko	**Półpustynia i tereny skaliste**
Trudność	**Średnio zaawansowany**

HODOWLA

Min. terrarium	**120 × 60 × 60 cm** D × S × W dla 2 dorosłych osobników
Temperatura w dzień	**27-32 °C**
Miejsce wygrzewania	**43-49 °C**
Temperatura w nocy	**21-27 °C**
Wilgotność	**40-60%**
Woda	**Miska z wodą**
UVB	**Niezbędne** Strefa Fergusona 3
Pokarm	**Owady, owoce i rośliny**
Utrzymanie	**W parach lub w grupach**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Żyworodny**
Wielkość miotu	**1-8 młodych**
Zniesienia w roku	**1**
Ciąża	**90 dni**

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Załącznik III**
Załącznik unijny	**Załącznik C**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Egernia stokesii to zwarty, masywny scynk o krótkich nogach, szerokim ciele i krótkim, spłaszczonym ogonie pokrytym ostrymi kolcami. Łuski grzbietowe są kilowate od karku aż po koniec ogona, a ubarwienie waha się od oliwkowobrązowego i ciemnobrązowego po rdzawoczerwone z rozproszonymi, jaśniejszymi łuskami. Spód ciała jest biały do żółtego. U dorosłych zwierząt długość od pyska do kloaki wynosi 16-21 cm, a ogon ma tylko około jednej trzeciej tej długości, więc długość całkowita to 21-28 cm. Dorosłe osobniki ważą 100-200 g. Ogon nie podlega autotomii.

Ogon służy jako korek: zwierzę wciska się w szczelinę, zatyka otwór kolczastym ogonem i nadyma ciało, tak że drapieżnik nie jest w stanie go wyciągnąć. Nogi są tak krótkie, że podczas poruszania się zwierzę sunie na brzuchu. Nie jest szybkie, ale w cieple potrafi przemieszczać się dość żwawo.

Zwykle wyróżnia się trzy podgatunki: *E. s. stokesii* na wyspach Houtman Abrolhos, *E. s. badia* na kontynentalnej części Australii Zachodniej (włącznie z dawnym *E. s. aethiops* z Baudin Island) oraz *E. s. zellingi* we wschodniej i środkowej Australii. W handlu nie występują odmiany barwne.

Występowanie i środowisko

Egernia stokesii występuje w półsuchych rejonach Australii, na rozległym, lecz nieciągłym obszarze od skrajnie zachodniej Nowej Południowej Walii i południowego Queenslandu przez Australię Południową i Terytorium Północne po południowo-zachodnie wnętrze Australii Zachodniej. Gatunek występuje także na kilku wyspach u zachodniego wybrzeża Australii Zachodniej, m.in. na Houtman Abrolhos i Baudin Island w Zatoce Rekina.

Populacje są rozdrobnione i związane z terenami skalistymi oraz lasami, w których są kryjówki. Gatunek jest endemitem Australii. Jego liczebność spada z powodu rolnictwa, górnictwa i zmienionego reżimu pożarów, a podgatunek *E. s. badia* uznaje się za zagrożony.

> **Naturalny zasięg:** Australia.

ŚRODOWISKO

Gatunek żyje w zaroślach i widnych lasach, często na wychodniach skalnych, i kryje się między kamieniami, w popękanych drzewach, dziuplastych pniach i innych zagłębieniach. Często przebywa wśród akacji. Każda grupa ma stały teren z kilkoma ulubionymi szczelinami, z których korzystają wszyscy jej członkowie, oraz wspólne miejsce defekacji poza szczelinami. Zwierzęta potrafią po zapachu odróżnić członków grupy od obcych.

Zwierzęta są aktywne w dzień. Wygrzewają się blisko siebie przy wejściu do kryjówki i wycofują się, gdy robi się zbyt gorąco albo zbliża się drapieżnik. Aktywne osobniki mają temperaturę ciała około 33 °C. Klimat jest półsuchy, z gorącymi latami i chłodnymi zimami. Pokarm stanowią kwiaty, liście, owoce i stawonogi, które zwierzę zdoła złapać, zwłaszcza chrząszcze i szarańczaki.

Hodowla

TERRARIUM

Egernia stokesii żyje w grupach, więc terrarium musi być dla nich wystarczająco duże. Para lub mała grupa licząca do trzech osobników potrzebuje co najmniej 120 × 60 × 60 cm (długość × szerokość × wysokość). Pojedyncze zwierzę można trzymać w 90 × 45 × 40 cm, ale większe jest lepsze.

Podłoże powinno stanowić piasek lub piaszczysta ziemia w warstwie co najmniej 10 cm. Zbuduj szczeliny i jamy z płaskich kamieni, łupka i korka i ustaw je bezpośrednio na dnie terrarium, tak aby nie dało się ich podkopać. Potrzebne są co najmniej dwie kryjówki i duży, płaski kamień do wygrzewania. Utrzymuj lekko wilgotne podłoże pod kryjówką w chłodnym końcu, żeby zwierzę miało wybór. Terrarium musi mieć szczelną pokrywę zabezpieczającą przed ucieczką.

TEMPERATURA

W terrarium musi być wyraźny gradient. Miejsce do wygrzewania powinno mieć 43-49 °C, mierzone na powierzchni termometrem na podczerwień, a chłodny koniec około 27 °C. Temperatura tła w dzień wynosi 27-32 °C. Zastosuj jedną lub kilka żarówek halogenowych punktowych w jednym końcu; promienniki ceramiczne i maty grzewcze nie wystarczą jako jedyne źródło ciepła.

W nocy temperatura może spaść do 21-27 °C. Jeśli w pomieszczeniu jest chłodniej, trzeba użyć nieświecącego źródła ciepła z termostatem. Gatunek jest ciepłolubny, a zbyt niska temperatura powoduje słaby apetyt i złe trawienie.

Czytaj więcej: Ciepło i temperatura

WILGOTNOŚĆ I WODA

Gatunek pochodzi z rejonów półsuchych, ale najlepiej czuje się przy wilgotności powietrza 40-60 %. Lekko zraszaj terrarium rano kilka razy w tygodniu i utrzymuj wilgotną kryjówkę w chłodnym końcu.

Zwierzęta zlizują krople z powierzchni, ale muszą też mieć stabilną, płytką miskę ze świeżą wodą codziennie. Miskę myje się co tydzień.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek jest dzienny i musi mieć UVB przez cały czas, gdy świeci światło. Świetlówka T5 HO w odbłyśniku, pokrywająca około połowy długości terrarium, daje strefę Fergusona 3. Strefa jest szacunkiem opartym na trybie życia i blisko spokrewnionym gatunku *Egernia cunninghami*. Umieść miejsce do wygrzewania tak, aby grzbiet zwierzęcia znajdował się 15-

30 cm od świetlówki; odległość zależy od mocy świetlówki i od tego, czy jest zamontowana nad siatką. UVB nie przechodzi przez szkło ani plastik.

Uzupełnij oświetlenie mocnym, białym światłem dziennym, aby w terrarium było jasno. Fotoperiod wynosi 12-14 godzin latem i mniej zimą. Wymieniaj świetlówkę zgodnie z zaleceniami producenta, ponieważ emisja UVB z czasem spada.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

Egernia stokesii jest wszystkożerna. W naturze dorosłe osobniki jedzą głównie rośliny: liście, kwiaty, owoce i nasiona, a udział roślin jest największy latem. Młode zjadają więcej owadów niż dorosłe. Dlatego dorosłym podawaj dużo zieleniny, a młodym więcej pokarmu zwierzęcego.

Podawaj zieleninę i dzikie zioła, takie jak mniszek, kapusta i rukola, siekane warzywa, takie jak cukinia i batat, kwiaty oraz trochę owoców jako przysmak. Do tego owady, takie jak karaczany, świerszcze, mącznik, drewnojady, ślimaki i dżdżownice. Niewielkie ilości chudego siekanego mięsa lub karmy dla zwierząt mogą stanowić dodatek, ale nie powinny zajmować dużej części diety.

Młode karmi się codziennie, dorosłe trzy razy w tygodniu. Podawaj tyle, ile zwierzę zje w około 5 minut. Owady i zieleninę obsypuj wapniem, a raz w tygodniu podawaj suplement witaminowy.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Gatunek jest towarzyski i żyje w grupach rodzinnych złożonych z pary, młodych i podrośniętego potomstwa z kilku miotów. Można go trzymać w parze lub w małej grupie, zwłaszcza jeśli zwierzęta dorastały razem. Obce dorosłe osobniki mogą wdawać się w poważne konflikty, dlatego nowe zwierzęta wprowadza się dopiero po kwarantannie i pod nadzorem, a jeśli walczą, trzeba je rozdzielić. Nie trzymaj samca z samicą razem, chyba że chcesz mieć młode.

Zwierzęta są płochliwe i rzadko lubią brać do ręki, ale nabierają zaufania przy karmieniu z pęsety. Spokojne zachowanie i stałe rutyny zmniejszają stres. Zagrożone zwierzę chowa się w kryjówce i nadyma się, przez co trudno je wyciągnąć.

Czytaj więcej: Kwarantanna i higiena

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Płeć trudno rozpoznać z zewnątrz, a pewne określenie płci wymaga lekarza weterynarii, który zbada kloakę endoskopem. Samice osiągają dojrzałość płciową przy długości od pyska do kloaki około 17 cm. W naturze gatunek dojrzewa płciowo dopiero po pięciu-sześciu latach; w terrarium przy obfitym karmieniu może to nastąpić szybciej, ale wiek nie jest udokumentowany.

GODY I KOPULACJA

Gatunek jest wyraźnie monogamiczny i większość samców jest ojcem tylko jednego miotu. Stałą parę trzyma się razem w dużym terrarium z wystarczającą liczbą kryjówek. Przebieg kopulacji i ewentualne zimowanie nie są udokumentowane u zwierząt terrariowych, ale chłodniejszy okres z krótszymi dniami zimą odpowiada rytmowi naturalnemu.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Gatunek rodzi żywe młode. Miot liczy 1-8 młodych, a ich liczba rośnie wraz z wielkością samicy. Samica rodzi najwyżej jeden miot w roku i nie wszystkie samice rozmnażają się co roku. We wschodniej Australii młode rodzą się w lutym i marcu, czyli późnym latem. Poród całego miotu może trwać od jednego do dwunastu dni.

INKUBACJA

Nie ma jaj do inkubacji. Ciąża trwa do około trzech miesięcy. Zapewnij samicy dodatkowy pokarm, wapń i UVB oraz utrzymuj spokój w terrarium. Młode rodzą się głową naprzód w błonach płodowych z woreczkiem żółtkowym, a samica lub młode często zjadają potem błony.

Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy Czytaj więcej: Inkubacja jaj

ODCHÓW MŁODYCH

Młode mają przy narodzinach 7-10 cm od pyska do kloaki i ważą około 8 g. W naturze młode pozostają w grupie rodzinnej aż do dojrzałości płciowej, ale dorosłe osobniki mogą też zabijać młode. Dlatego obserwuj dorosłe i odłącz młode, jeśli zauważysz agresję. Rodzeństwo trzymaj razem w terrarium z piaskiem, kryjówkami i UVB. Codziennie podawaj małe owady i drobno posiekaną zieleninę obsypane wapniem.

Zdrowie i częste błędy

Egernia stokesii jest odporna, gdy temperatura, światło i podłoże są odpowiednie. Typowe problemy to:

- Niedobór wapnia i osteoporoza przy zbyt małej ilości UVB i jednostronnej diecie.
- Infekcje grzybicze brzucha i stóp przy stale wilgotnym podłożu.
- Otyłość przy zbyt tłustym pokarmie i małej ilości ruchu.
- Pasożyty wewnętrzne i zewnętrzne, zwłaszcza u nowych zwierząt.
- Obrażenia od walk i stres przy zbyt gęstym lub niespokojnym utrzymaniu, zwłaszcza obcych dorosłych osobników.

Nowe zwierzęta poddawaj kwarantannie przez co najmniej miesiąc, zanim trafią do innych. Zwierzęta dobrze ukrywają chorobę, więc przy zmianie apetytu, utracie masy ciała lub obrzękach skontaktuj się z lekarzem weterynarii mającym doświadczenie z gadami.

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.